

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892.

Första Kammaren.

N:o 3.

Frödagen den 22 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Upplästes tre inkomna läkarebetyg, så lydande:

Att riksmarskalken friherre *G. Bildt* på grund af illamående i dag är urståndsatt att lemna sina rum, intygas härmed.

Stockholm den 22 januari 1892.

Aug. Berlin,

med. d:r.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare *W. Wallin* är till följd af lungkatarr urståndsatt att lemna sina rum intygat

Stockholm den 21 januari 1892.

C. Haggström,

läkare.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr *Albert Ewers*, som lider af influensa, är förhindrad att bevista kammarens sammanträden, intygat

Stockholm den 22 januari 1892.

Vinc. Lundberg,

leg. läkare.

Tillkännagafs, att herr talmannen och de ledamöter, som fått i uppdrag att jemte honom tillsätta kammarens kansli och vaktbetjening, ansett nödigt, att i kansliet anställdes 2 förste notarier, 11 notarier med skyldighet att vara underkastade den förändring i tienstgöring, som kunde föranledas deraf, att sekreteraren egde till sitt biträde vid förandet och uppsättandet af kammarens protokoll använda en af notarierna, vidare 1 förste kanslist, 1 registrator, 6 kanslister, 1 förste

vaktmästare och 8 vaktmästare, samt, under förutsättning att detta godkändes af kammaren, antagit såsom *förste notariet*: kanslisekretärarne friherre C. J. A. J. Alströmer och C. D. R. von Schulzenheim; *notariet*: kammarherren F. A. G. Berencreutz, vice häradshöfdingen J. F. Hammarberg, amanuensen i kongl. landtförsvarsdepartementet friherre O. T. Hermelin, vice häradshöfdingen C. A. T. Bergendahl, amanuensen i kongl. arméförvaltningen A. Göransson, vice häradshöfdingen C. G. Barthelson, postexpeditören L. Kræpelin, vice häradshöfdingarne A. T. Hagman, H. Rydin och A. Hafström samt t. f. amanuensen i kongl. arméförvaltningen G. Aman-Nilsson; *förste kanslist*: vice häradshöfdingen H. W. Hedenstierna; *registrator*: fortifikationskassören H. F. W. Geete; *kanslister*: kanslisten i kongl. hof-expeditionen K. Radhe, amanuensen i kongl. domänstyrelsen H. J. Modigh, vice häradshöfdingen B. Tomason, litteratören E. Fahlstedt, juridiko-filosofie kandidaten T. Hedrén och e. o. hofrättsnotarien G. Tägtström; *förste vaktmästare*: E. Ehrnström; *vaktmästare*: F. W. Malmberg, E. Pira, G. A. Söderqvist, O. A. Pettersson, C. A. Andersson, J. E. Sjöberg, J. A. Lundqvist och J. Wahlqvist.

På gjord proposition lemnade kammaren det ifrågasatta godkännandet.

Företogs val af tio ledamöter i konstitutionsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Alin</i>	med 104 röster,
» <i>Behm</i>	» 104 »
» <i>Lindahl</i>	» 104 »
» <i>von Strokirch</i>	» 103 »
» <i>Berg, G.</i>	» 75 »
» <i>Bergius</i>	» 75 »
» <i>Kajerdt</i>	» 75 »
» <i>Samzelius</i>	» 75 »
» <i>Billing</i>	» 74 »
» <i>Nyström</i>	» 73 »

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg af följande lydelse:

Att herr friherre *G. af Ugglas* ännu ej är så återstæld efter influensan, att han kan infinna sig vid Riksdagen under loppet af denna och möjligen nästa vecka, intygar

Stockholm den 18 januari 1892.

A. Werner,
legit. läkare.

Företogs val af tolf ledamöter i statsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Casparsson</i>	med 107 röster,
grefve <i>Piper</i>	» 107 »
» <i>Sparre</i>	» 107 »
herr <i>Tamm</i>	» 107 »
» <i>Ekenman</i>	» 106 »
» <i>Ödelberg</i>	» 106 »
» <i>Boström</i>	» 105 »
» <i>von Hedenberg</i>	» 105 »
friherre <i>von Kræmer</i>	» 96 »
herr <i>Lundeberg</i>	» 74 »
» <i>Bohnstedt</i>	» 72 »
» <i>Svedelius</i>	» 55 »

den sistnämnde efter lottning med herr Tornerhjelm, som likaledes erhållit 55 röster.

Företogs val af tio ledamöter i bevillningsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

friherre <i>Barnekow</i>	med 105 röster,
herr <i>Fock</i>	» 105 »
» <i>Sederholm</i>	» 103 »
» <i>Lithander</i>	» 91 »
» <i>Almström</i>	» 76 »
» <i>Cavalli</i>	» 76 »
» <i>Stephens</i>	» 76 »
» <i>Andersson, P. J.</i>	» 74 »
» <i>af Burén</i>	» 74 »
» <i>Philipson</i>	» 51 »

Företogs val af åtta ledamöter i bankoutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Ericsson</i>	med 87 röster,
» <i>Sandberg</i>	» 87 »
» <i>Cederberg</i>	» 86 »
» <i>Nordenfält</i>	» 86 »
» <i>Söderhjelm</i>	» 86 »
» <i>Falk, W.</i>	» 85 »
grefve <i>Spens</i>	» 85 »
friherre <i>Akerhielm, G.</i>	» 81 »

Företogs val af åtta ledamöter i lagutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Fröberg</i>	med 79 röster,
grefve <i>Klingspor, P. O. L.</i>	» 79 »
herr <i>Hasselrot</i>	» 78 »
» <i>Larsson, L. O.</i>	» 78 »
» <i>Lundin</i>	» 78 »
» <i>Pehrsson</i>	» 78 »
» <i>Bergström</i>	» 76 »
» <i>Clässon</i>	» 76 »

Företogs val af sex suppleanter i konstitutionsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

friherre <i>Wrangel von Brehmer</i>	med 69 röster,
herr <i>Andersson, G.</i>	» 66 »
» <i>Helander</i>	» 63 »
» <i>Torelius</i>	» 62 »
friherre <i>Leijonhufvud, Sten,</i>	» 61 »
herr <i>Rudebeck</i>	» 60 »

Företogs val af nio suppleanter i statsutskottet, och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Ehrenborg</i>	med 84 röster,
friherre <i>Klingspor, C. G. A.</i>	» 79 »
herr <i>Tornerhjelm</i>	» 76 »
» <i>Törnebladh</i>	» 73 »
» <i>Kerfstedt</i>	» 73 »
» <i>Fränckel</i>	» 72 »
» <i>Wijk</i>	» 58 »
» <i>Almgren, F. A.</i>	» 57 »
» <i>Sjögreen</i>	» 50 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af åtta suppleanter i bevillningsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>von Post, L.</i>	med 72 röster,
grefve <i>Douglas</i>	» 70 »
herr <i>Ewers, A.</i>	» 70 »
» <i>Nisser</i>	» 69 »
» <i>Fränckel</i>	» 67 »
» <i>Weinberg</i>	» 66 »
» <i>Söderberg</i>	» 66 »
» <i>Jeansson</i>	» 65 » ,

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika röstetal, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Företogs val af fem suppleanter i bankoutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Olsén</i>	med 56 röster,
» <i>Sanne</i>	» 56 »
grefve <i>Hamilton</i>	» 55 »
friherre <i>Gripenstedt</i>	» 54 »
herr <i>Ekdahl</i>	» 52 » ,

sedan ordningen mellan de två förstnämnde blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af åtta suppleanter i lagutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Ölander</i>	med 55 röster,
» <i>Eneroth</i>	» 54 »
» <i>Nilsson</i>	» 53 »
» <i>Lundström</i>	» 49 »
» <i>Bengtsson</i>	» 48 »
» <i>Brehmer</i>	» 47 »
» <i>Sjölund</i>	» 44 »
» <i>Benedicks</i>	» 36 » .

Efter föredragning af friherre *Klinckowströms* under gårdagen bordlagda motion, n:o 4, om tillsättande af en komité för behandling af frågan om förbättrande af arbetsklassens ställning, hänvisades denna motion till ett tillfälligt utskott.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarebetyg:

Att herr grefve *Filip Klingspor* är på grund af sjukdom (influenta) förhindrad att lemna sin bostad, intygas.
Stockholm den 22 januari 1892.

T. Sjögren,
leg. läkare.

Ledighet från riksdagsgörömalen beviljades herr *Pettersson* från den 25 i denna månad till den 8 nästkommande februari, herr *Sjögreen* under tre veckor från den 26 innevarande januari och herr *Lothigius* under tre veckor från och med den 25 i sistnämnda månad.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.46 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Måndagen den 25 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herrar *Abelin*, *Wennerberg*, *Wieselgren* och *Sederholm* anmälde, att de inställt sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 16 och 18 i denna månad.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Riksdagens år 1891 församlade revisorers berättelse om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning.

Herr statsrådet friherre *Palmstierna* aflemnade dels Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885;

2:o) angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och rote-ringsbesvärerna den 5 juni 1885;

3:o) angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m.;

4:o) om ändring i förordningen den 14 september 1883 angående bevilning af fast egendom samt af inkomst;

5:o) angående upphörande af de enligt förordningen den 16 maj 1884 angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevilningsavgifter af frälseegendommar och lotshemman;

6:o) angående anvisande af medel till förbättrande af tullstatens enskilda pensionsinrättnings ställning;

7:o) angående upplåtelse af kronomark till Arvidsjauras kommun i Norrbottens län;

8:o) angående upplåtelse till Vesterås stad af vissa delar af kronolägenheten Kungsången;

9:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter Johanna Köhler från Kopparbergs län;

10:o) angående efterskänkande af kronans rätt till en del af danaarvet efter aflidne målaremästaren Carl August Nilssons jemväl aflidna hustru Florentina Gustafva Stare;

11:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter bergsmannen Per Gustaf Bergström från Sala stad;

12:o) angående nedsättning under innevarande år i tullen å vissa slag af spanmål m. m.;

13:o) angående med Frankrike afslutad konvention om delvis förlängning af de den 30 december 1881 afslutade handels- och sjöfarts-traktater mellan de förenade rikena Sverige och Norge samt Frankrike;

14:o) med förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet; samt

15:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägs-anläggningar;

dels ock Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en statsrådsledamot att under innevarande riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som jemlikt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet.

Statsverks-
propositionen. Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 21 i denna månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Herr Bergström: Herr talman! Under all den tid som jag haft äran att vara medlem af svenska Riksdagen, har jag haft för sed — jag vore nästan frestad att säga för grundsats — att icke deltaga i den debatt, hvilken vanligen föregår remitterandet till statsutskottet af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof. Då jag nu, med frångående af denna sed, begärt ordet, har det sannerligen icke skett för att yttra mig rörande behöfligheten af ett eller annat af de utaf Kongl. Maj:t äskade anslag eller ens rörande den s. k. finansplanen. Det är ett ämne af vida högre politisk vikt och betydelse, som uppkallat mig. Jag vill nemligen yttra några ord om de unionella förhållandena emellan Sverige och Norge. Det är dervid min innerliga önskan, att det måtte lyckas mig att tala sine ira et studio, utan vrede och våld, med allt det lugn, men ock med allt det allvar, som ämnets grannlaga och högpolitiska natur bjuder.

Bland bilagorna till den nådiga statsverkspropositionen finnas tvenne protokoll öfver utrikesdepartementsärenden, hållna inför Hans Majestät Konungen i sammansatt statsråd den 27 november förlidet och den 13 januari innevarande år. Utaf dessa bilagor inhemtas följande: Förstnämnda dag, den 27 november 1891, framlade hans excellens utrikesministern, i sammansatt statsråd, förslag till en för båda rikena gemensam utrikes budget för 1893. Han utgick dervid ifrån den äfven uttryckligen uttalade förutsättning, att de förenade rikenas

beskickningar hos främmande magter, fortfarande såsom hittills, skulle *Statsverks-*
och *under alla omständigheter borde* vara gemensamma. *propositionen.*

Uppå hemställan af statsrådets samtliga ledamöter beslöt Konungen, att norska regeringens betänkande skulle i vanlig ordning infordras öfver hans excellens utrikesministerns förslag. Detta betänkande afgafs och ärendet förekom åter till behandling i sammansatt statsråd den 13 januari innevarande år. Då visade det sig, att norska departementet för det inre i sitt utlåtande, som ligger till grund för den norska regeringens betänkande och hvilket den norska regeringen i det väsentliga biträdt, förklarar sig icke dela hans excellens utrikesministerns uppfattning af nödvändigheten af för de båda förenade rikena gemensamma beskickningar.

(Forts.)

Med anledning deraf ansåg sig hans excellens utrikesministern »icke kunna underlåta att uttala den bestämda åsigt, att gemensamma beskickningar hos främmande magter med nödvändighet påkallas af den mellan rikena bestående förening, och att ett upphäfvande af berörda gemensamhet ej är med unionens bestånd förenligt». I hvad hans excellens utrikesministern sålunda anfört instämde det sammansatta statsrådets öfriga *svenska* ledamöter.

Den norska statsrådsafdelningen deremot »fann nödvändigt att betona, att, enligt statsrådsafdelningens uppfattning, i unionen mellan de tvenne rikena icke ligger något hinder mot att hafva särskilda beskickningar hos främmande magter, och att en upplösning af den i sådant hänseende hittills bestående gemensamheten icke är oförenlig med unionens bestånd».

Då sålunda officiella handlingar, hvilka framlagts för svenska Riksdagen och komma att framläggas för Norges Storting, utvisa, att, rörande ett grundväsentligt unionelt förhållande, mot hvarandra stridande meningar inför unionskonungen uttalats af hans svenska och hans norska rådgifvare, må det icke anses opåkalladt, att denna fråga bringas på tal äfven inom svenska Riksdagen.

För min del anser jag min pligt, såsom en af svenska folkets representanter, bjuda, att begagna detta tillfälle, hvilket osökt erbjuder sig, att uttala mina åsikter i frågan. Härvid vill jag icke inlåta mig på någon granskning eller utläggning af unionsurkunderna eller på några rättsliga deduktioner i syfte att ådagalägga att å bane bragta ändringar i de båda rikenas unionella förhållanden icke kunna ensidigt af ettdera folket vidtagas. Jag inskränker mig till ett enkelt uttalande af min rotfasta åsigt, som delas förvisso af hela svenska folket och antagligen af hela det politiskt bildade och tänkande Europa, att gemensam utrikesminister och gemensamma beskickningar hos främmande magter med nödvändighet påkallas af den mellan rikena bestående förening och att ett upphäfvande af berörda gemensamhet icke är med unionens bestånd förenligt.

Hvad jag nu yttrat innebär icke i någon mån ett underkännande af Norges berättigade anspråk att inom unionen, vid sidan af Sverige, intaga den ställning, som dess egenskap af ett fritt och sjelfständigt rike kräfver. Men jag är lifligt öfvertygad, att dessa anspråk och dessa kraf, i den mån de icke redan blifvit tillgodosedda, kunna och skola tillgodoses, utan att man skrider till upplösning af den nödvändiga en-

Statsverks-
propositionen. heten gent emot utlandet, som en gemensam utrikesminister och gemensamma beskickningar innebära.

(Forts.)

När efter Kristoffers af Bayern död Kalmarunionen sönderföll och svenskarne till konung utkorat Karl Knutsson och danskarne den tysk-födde Christiern af Oldenburg, stod Norge tvekande i valet emellan tre alternativ: att välja en infödd konung, att välja den tyske Christiern, eller att välja den svenske konungen. Norges bönder, med Norges erkebiskop i spetsen, bestämde sig för den svenske konungen. Denne inkallades, hyllades vid landstingen och kröntes i Throndhjem. Derefter läto bönderna affärda en skrifvelse till den tysk-danske konungen, hvori de förklarade, »att dessa två riken, Norge och Sverige, dem Gud så landfast sammanfogat, aldrig skulle i tvedrägt åtskiljas». Ett så kraftigt uttryck fick redan då känslan af dessa båda länders sammanhörighet. När, 365 år senare, efter långa och svåra pröfningar, Sveriges och Norges folk åter förenades att lefva tillsammans i nöd och lust under en konung, hade man väl grundad anledning att upprepa hvad Norges bönder år 1449 förklarade eller, »att dessa två riken, Sverige och Norge, dem Gud så landfast sammanfogat, aldrig skola i tvedrägt åtskiljas». Och än i dag bör detta yttrande upprepas. Unionen skall bestå, om vi å ena sidan hålla fast vid de väsentliga grundvilkoren för densamma, men å andra sidan villigt erkänna och tillmötesgå de anspråk från Norges sida, som må vara berättigade.

Jag vet väl, att en och annan ledamot inom denna kammare förmenar det hafva varit klokare och försigtigare, att man i denna fråga hade tegat. Jag kan icke dela en sådan mening. Anledningen till mitt uppträdande finnes i de officiella handlingarna och jag håller före, att ett öppet, ärligt och oförgrifligt uttalande af min åsigt ingalunda kan skada, utan snarare skall gagna. Men äfven de, hvilka icke dela min mening om lämpligheten att väcka denna fråga i den svenska Riksdagen, tänka naturligtvis i sak fullkomligt lika med mig och, såsom jag förut nämnde, är jag förvissad om, att hela det svenska folket delar min öfvertygelse i frågan. Jag upprepar därför ännu en gång, att *gemensam utrikesminister och gemensamma beskickningar hos främmande magter med nödvändighet påkallas af den mellan rikena bestående förening, och att ett upphäfvande af berörda gemensamhet ej är med unionens bestånd förenligt.*

I detta anförande instämde herrar *Annerstedt, Oscar Almgren, Casparsson, Philipson, Wieselgren, Liljesköld, Nordensfelt, von Krusenstjerna, Gahn* och *Clässon*, friherre *Broder Abraham Leijonhufvud* samt herrar *Widmark* och *Almén*.

Herr Reuterswärd: Då realiteten i denna ömtaliga fråga nu icke föreligger och den således icke lämpar sig för en genomgående debatt, men frågan här blifvit bragt på tal, så önskar jag, såsom varande en varm vän af unionens framtida bestånd, tillkännagifva, att jag till alla delar instämmer i det uttalande, som hans excellens ministern för utrikes ärendena till statsrådsprotokollet anført och i hvilket svenska regeringens samtliga ledamöter instämt; och då detta hans excellens' uttalande föreligger i oförtydbara ordalag, anhåller jag att

få begagna mig af desamma, då äfven jag påstår, »att gemensamma beskickningar hos främmande magter med nödvändighet påkallas af den mellan rikena bestående förening, och att ett upphäfvande af berörda gemensamhet ej är med unionens bestånd förenligt».

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

Med herr Reuterswärd instämde herrar *Almström, Fränckel och Odelberg*, friherre *Gustaf Åkerhielm*, herrar *Lundin och Boström*, friherre *Sten Leijonhufvud*, herrar *Helander, Sederholm, Flach, von Strokirch, Sjögren, Gustaf Berg, Robert Dickson, Wennerberg, Stephens, Liss Olof Larsson, Kajerdt, Sandberg, Samzelius, af Burén, Lindahl, Pehrsson, Eneroth, Bengtsson, Cavalli, Kerfstedt, Wallberg, von Möller, Sanne, Oscar Evers, Nyström, Pettersson, Charles Dickson, Ekenman, Lithander, Per Andersson, Stridsberg, Albert Ewers, Fock, Anders Larsson, Weinberg, Wijk, Svedelius, Lundström, Rudebeck, Ericsson och Bohnstedt*, friherre *Gripenstedt* samt herrar *Billing, Benedicks, Nisser, Brehmer, Albert Anderson, Fredrik Almgren och Lars Berg*.

Friherre *Klinckowström*: Under en lång följd af riksdagar har jag haft tillfälle att, vid remissen af den kongl. propositionen angående statsverkets tillstånd och behof, göra de anmärkningar, som jag ansett vara både nyttiga och nödvändiga för att vidtaga nödiga besparingar i statsregleringen, och jag har haft den glädjen att icke så få gånger se dessa mina anmärkningar af flertalet utaf Riksdagens ledamöter gillade och godkända. Om jag på de senare årens riksdagar icke deltagit i den så kallade remissdebatten, har detta skett af orsaker, som jag anser öfverflödigt att här vidare omnämna. Vid denna riksdag vill jag icke ingå i någon kritik beträffande de statsutgifter, som af Kongl. Maj:t blifvit föreslagna. Jag är nemligen öfvertygad om, att vårt statsutskott skall deri vidtaga de förändringar, som måhända kunna vara förenliga med besparing af statens medel och tillgångar. Hvad statsutskottet icke anser skäligt att förändra, kommer nog den gemensamma voteringen att slutligen afgöra.

Deremot har finansministernas s. k. inkomstbetänkande gifvit mig en rik och osökt anledning att nu begära ordet. Jag finner nemligen der vid lag med ledsnad, att åtskilliga af de tillgångar, som finansministern föreslagit för att bestrida statens utgifter, äro, om jag så må säga, hängande i luften, utan något säkert fotstöd att grunda sig på. Det är hufvudsakligen om de stora frågorna, som denna min kritik af inkomstbetänkandet rör sig, och dessa frågor äro af den beskaffenhet, att jag måste närmare ingå i yttrande om desamma.

Det är nemligen här fråga om afskrifning af grundskatter och indelningsverkets bördor och i följd deraf en mängd organisationer dels i afseende å stamtruppen och dels i afseende å beväringsskaps vapenöfningar och dermed sammanhängande utgifter. Vidare förekommer det s. k. tullbetänkandet, som uppstått till följd af upphörda traktater emellan Sverige-Norge å den ena sidan samt Frankrike och Spanien å den andra. Vidare förekommer den s. k. läroverksfrågan och dermed sammanhängande flera frågor, såsom dels utgifter, hvilka af Kongl. Maj:t blifvit föreslagna, och dels inkomster, som rege-

Statsverkspropositionen. ringen ansett uppstå genom antagandet af läroverksfrågan i det skick, hvori denna fråga kommer att framläggas inför Riksdagen.

(Forts.)

Dessa tre stora frågor, i hvilka visserligen Konungen i sitt trontal försäkrat, att särskilda propositioner skola för Riksdagen framläggas, äro likväl af den vidlyftiga beskaffenhet, att beslut rörande desamma komma att draga både mycken tid och de komma efter all sannolikhet icke att få i alla hänseenden *den* form, som Kongl. Maj:t föreslagit. Att således på grund af detta förslag beräkna några statsutgifter, finner jag mycket vågad, och det är därför jag i slutet af mitt anförande kommer att framlägga ett förslag, som skall förändra och åskädliggöra följderna af de beslut, som Riksdagen möjligen kommer att fatta i dessa frågor.

Hvad först den s. k. *tullfrågan* beträffar, har departementschefen, på grund af det förslag, som förväntas från Kongl. Maj:t rörande nya tullsatser och den till flere hundra uppgående massan af tullartiklar, som hafva blifvit föreslagna på grund af 1891 års särskilda tullkomitéers ganska väl och försigtigt utarbetade betänkanden, beräknat statsinkomsten till 5 millioner kronor högre, deraf han föreslår att för 1893 års statsreglering använda 4 millioner kronor.

Ser man på de minskade tullinkomsterna under de två sista åren, befinnes det, att för januari—november 1890 uppgick denna inkomst till 39,917,334 kronor, men under samma tid 1891 till endast 35,596,414 kronor, således en minskning för dessa 11 månader af 4,321,320 kronor. Det är fara värdt att denna tullinkomst, som redan är af Riksdagen bestämd, kan komma att under nu löpande år ytterligare minskas. Hvad beslut Riksdagen kommer att fatta rörande den massa af artiklar, som ingår i komiterades förslag, kan ingen människa göra klart för sig. Det är möjligt, att de föreslagna tullsatserna gå igenom, men det är också möjligt, att, vid de gemensamma omröstningarna, flertalet af de utaf den ena kammaren beslutade förändringarna komma att af den andra kammaren afslås, att således de gemensamma voteringarna komma att gifva på förhand oberäknliga utslag. Det synes mig därför, att, vid denna fråga, det vore klokare af departementschefen att icke taga dessa ovissa tillgångar i beräkning vid uppgörandet af statsregleringen.

Den andra stora frågan, som här förebadas att till Riksdagen inkomma och på hvars afgörande sedermera beror icke endast elementarlärarnes lönetillökning, utan äfven, såsom tillgång beräknad, en särskild afgift af skoleleverna, denna s. k. *läroverksfråga* tror jag, mine herrar, icke kommer att i det skick, hvori den, att döma af spridda uttryck i statsrådsprotokollet rörande eklestastikärenden, hvilket är det enda, som vi för närvarande hafva att rätta oss efter, af Kongl. Maj:t föreslagits, vinna framgång i Andra Kammaren. Som kändt är, har Andra Kammaren yrkat, att latinstudiet i elementarläroverken icke skulle börja förrän i 6:e klassen. Här har departementschefen låtit förstå, att detta studium kommer att fortgå från och med 4:e klassen. Det är hufvudsakligen på grund af latinfrågan som jag fruktar, att hela läroverksfrågan vid denna riksdag kommer att lida skeppsbrott. Jag är för min enskilda del nog stor barbar att önska, att latinundervisningen började först i 6:e klassen, och att ämnet dessutom

blefve *valfritt* och icke obligatoriskt, ty mig synes elementarbildningen böra vara allmänt medborgerlig, hafva praktiskt ändamål och icke afse en uteslutande embetsmannabildning, hvartill den nu i mångt och mycket synes gestalta sig. För öfrigt är det min innerliga öfvertygelse, att det quantum af latinbildning, som i allmänhet kommit skolans elever till del, då de utgå derifrån, är af så ringa betydelse, att det hvarken inverkar på deras karakter eller förmåga i något fall. Mycken tid, som enligt mitt förmenande nu olyckligtvis upptages af latinet, skulle bättre och till större båtnad kunna användas på praktiska och för det allmänna lifvet nyttiga undervisningsämnen. Kongl. Maj:ts framställning går nu ut på, att de 345,725 kronor, hvilka såsom lönetillökning beviljades elementarlärarne vid 1883 års riksdag och sedan fortfarande utgått på *extra* stat, skulle, tillökade med något mer än ett lika stort belopp, eller med tillsammans 706,548 kronor, uppföras på *ordinarie* stat, men jag tviflar mycket på att denna framställning kommer att vinna framgång.

Hvad beträffar *afskrifningen af grundskatterna* samt *indelningsverkets börda*, och i sammanhang dermed organisationen af beväringmanskapets vapenöfningar, upprättandet af nya stamtrupper och tillökningen af redan befintliga sådana, är detta en fråga, som redan vid sistförflutna riksdag förekom och som jag då med glädje omfattade och med min röst understödde. Om den nu åter framkommer i samma skick som då, skall jag med glädje för densamma lemna min röst, ty den berör icke stamtruppernas organisation; frågan derom lemnas öppen, och den förbättring i krigisk duglighet, som derigenom skulle komma beväringmanskapet till del, är af den stora vikt, att jag skulle mycket beklaga, om frågan ännu en gång bragtes på fall i riksdagen. Jag hoppas, att så icke kommer att ske. Deremot har Kongl. Maj:t i sammanhang härmed, och på denna grund förmodande framgång, framställt en mängd förslag om förbättringar af den stående arméns stamtrupp, som jag tror man gjort klokare att spara, till dess den stora frågan är afgjord. Dessa organisationsfrågor äro dock ytterst beroende på framgången af det förslag angående afskrifningen af grundskatterna samt indelningsverkets börda, som Kongl. Maj:t för oss framlagt i särskild proposition.

Jag kommer slutligen till en fråga, som mången må hända icke anser tillhöra 1893 års statsreglering: den rör nemligen en förändring af statsinkomsterna för år 1892, men jag tror att lösningen af denna fråga lämpligen kan ega rum, endast om den förekommer i sammanhang med 1893 års statsreglering. Vi hafva nemligen i Kongl. Maj:ts trontal vid öppnandet af riksdagen fått höra, att Kongl. Maj:t, manad af den stora prisstegringen å spanmål, aflater framställning om *betydliga nedsättningar för år 1892 i tullsatserna å vissa slag af spanmål*. Dessa Konungens ord gifva oss full förtröstan, att en så beskaffad proposition skall af regeringen med det första till Riksdagen aflatas, och för att tillmötesgå Konungens lika ädla som människvänliga afsigter rörande förmodade lättnader för konsumenterna med afseende å brödfödan genom nedsättning af dithörande tullsatser, ämnar jag framkomma med det i konstitutionellt hänseende enda riktiga förslag, som jag anser kunna befordra denna viktiga fråga. Liksom sannolikt

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

nådig proposition i nämnda syfte kommer att afåtas, kommer den troligen att afse inskränkningar af tullsatserna icke blott å omalen spanmål utan äfven å mjöl för 1892, d. v. s. innevarande år. Mot en sådan åtgärd har jag trenne viktiga anmärkningar att anföra: i finansielt, i ekonomiskt samt i konstitutionellt afseende.

Hvad frågan beträffar i *finansielt* hänseende, må det tillåtas mig undersöka, huru mycket spanmål af de tre väsentliga slagen, råg, hvete och korn, införts under åren 1890 och 1891. Under det förra infördes 174,093,000 kilo, hvarför tullafgifterna uppgingo till 4,325,325 kronor. Men om tullen på dessa spanmålsslag sänkes, måste den kongl. propositionen följdriktigt innehålla förslag om proportionel nedsättning af tullen på mjöl af dessa olika slag. Nå väl, 1890 infördes omkring 12 millioner kilo rågmjöl och närmare 16 millioner kilo hvetemjöl; summa 27,865,000 kilo mjöl. Tullen härför utgör, efter, såsom vi alla veta, 4 kronor 30 öre per 100 kilo, 1,198,195 kronor. Äfven om vi betrakta motsvarande siffror för 1891, finna vi något liknande. Spanmål infördes till en mängd af öfver 193½ millioner kilo, och tullen derför utgick med 4,839,450 kronor. Af mjölsorterna råg och hvete infördes 28,758,000 kilo, hvarför tullen uppgick till 1,236,594 kronor. Herrarne se häraf, att en nedsättning af ifrågavarande tullar till *halfva* beloppet skulle medföra högst betydligt förminskade statsinkomster. Jag har både enskildt och offentligt hört såsom sannolika nämnas ännu mycket större nedsättningar och, hvad mer är, nedsättningar rörande icke blott spanmål och mjöl utan äfven många andra lifsmedel, men jag vill här endast hålla mig till de förra konsumtionsartiklarne och till en förmodad nedsättning af tullens halfva nu utgående belopp. Då skola, om vi döma efter 1890 års import med dess tullinkomst på dessa cerealier af 5½ million kronor, statsinkomsterna minskas med öfver 2½ million kronor, och efter 1891 års siffror, ungefär 6 millioner kronor, minskning ske med 3 millioner kronor, och på detta sätt en så betydande summa, som för 1892 års statsreglering varit påräknad, komma att fattas, att jag icke vet, huru detta skulle tillgå utan betydande rubbningar för ifrågavarande statsreglering. Ty det är gifvet, att dessa 2½ eller 3 millioner kronor, som redan äro beslutade, afsedda och påräknade för 1892 års statsutgifter, måste ersättas med några andra tillgångar. Men hvilka skulle dessa vara? Jag säger uppriktigt, att jag icke vet, hvad man vill taga sig till. Ett sätt är att öka beskattningen, och man har äfven talat om ölskatt. Ett annat sätt vore att tillgripa vissa fonder, som visserligen till ganska betydliga belopp äro till finnandes, men som dock äro afsedda till helt andra ändamål. Det tredje vore att anlita riksgäldskontoret för att fylla denna brist genom upplåning, men jag vet icke heller, huru detta skulle tillgå. I finansielt hänseende finner jag det sålunda svårt om icke omöjligt att åstadkomma denna förändring.

I *ekonomiskt* hänseende är det, mine herrar, min öfvertygelse, att dessa åtgärder aldrig komma att leda till det ändamål, som Hans Maj:t Konungen i människovänlig afsigt, det är sant, dermed afsett. Jag tror att spanmålsprisen, hvilka man på detta sätt genom tallen vill reglera, komma att bibehålla sig, så länge förhållandena i Europa äro så beskaffade som nu, hvilka förhållanden hafva framkallat pris-

stegringen på de flesta lifsmedel. Det är äfven min öfvertygelse, som jag städe hyst och flera gånger tagit mig friheten i denna kammare framsäga, att hvad de lifsmedel beträffar, som landet sjelft kan producera, faller tullen på exportörerna i det främmande landet, som utföra de tullpligtiga varorna till vårt. Men hvarför lifsmedlen fördyras så ofantligt — och det är beklagligt, att ingen gjort sig reda för denna fråga — är just beroende på *mellanhänderna* mellan konsumenter och producenter. Jag har i åratals studerat dessa frågor och allt mer och mer kommit till insigt, att det är dessa mellanhänder, köpmän, mjölnare och bagare och allt hvad handelsklass heter, som man bör skylla för fördyrandet af lifsmedlen. De borde verkligen kunna nöja sig med vida mindre i vinst, ty denna springer upp till 40, 50, 60 ja 70 procent af hvad varan är värd i producentens hand. Hvad således i ekonomiskt afseende angår de åtgärder, hvarom H. Maj: Konungen uttalade så menniskovänliga afsigter, komma de icke att medföra den nytta, som han dermed afsett. Spannmålshandeln i synnerhet är svår att bestämma till sin beskaffenhet, därför att under vissa förhållanden det egna landet får betala tullafgiften, och det är i synnerhet den s. k. terminshandeln, ett jobberi, hvilket som bekant drifves för andra och främmande ändamål, som skadligt inverkar på spannmålsprisen. Dervid betalar den, som har lasten inne, tullen, och medel härtill upplånas, sedan underrättelse ingått att inlastning börjat. Om icke de importerade varorna säljas genast, erhållas lätt nog penningar på kredit för likviden, som också understundom uteblifver.

Men det finnes en annan invändning mot att för 1892 nedsätta tullen, som kanhända är den viktigaste, det är nemligen den *konstitutionella* sidan af frågan. Vi finna nemligen, att 61 § regeringsformen föreskrifver, att alla afgifter, som Riksdagen beslutat enligt föregående 60 §, hvilken afser bevillningen, hvaribland främst tullmedlen förekomma, skola utgöras till slutet af det år, under hvars lopp ny bevillning blifver af Riksdagen fastställd. Vid denna riksdag gå vi ju att fastställa bevillning af mångahanda beskaffenhet och deribland äfven tullar. De många tullafgifter, som vi vid sistlidne riksdag beslöto, skola enligt 61 §, så vidt jag kan förstå densamma, orubbade utgå till slutet af detta år eller till 1892 års slut. Att nu från dessa afgifter afdraga 2 eller 3 millioner — och det vore alldeles detsamma, äfven om det vore en mindre summa — finner jag hvarken Riksdag eller regering kunna göra utan att derigenom träda grundlagen för nära, och i det fallet vill åtminstone icke jag dela ansvaret, utan har i tid velat göra invändning mot åtgärder, som äro både grundlagsvidriga och, äfven om de icke hade denna svårigheten med sig, icke uppfylla sitt ändamål, och hvad mer är, om Riksdag och regering, hvilket jag anser fullkomligt otroligt, besluta en sådan nedsättning, blefve detta ett ganska betänkligt prejudikat för framtiden. Sedan en gång båda statsmagterna beslutit något sådant, kan det snart tjena till prejudikat af den farligaste beskaffenhet. Äfven därför har jag icke kunnat vara med härom. Slutligen skulle det vara mycket beklagligt, om genom att tillstyrka en sådan åtgärd Konungens rådgifvare skulle hemfalla under 106 § regeringsformen. Derför vore det mitt förslag, att Riksdagen under denna statsregleringsperiod upptager frågan för att tillmötesgå Konungens lika

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

ädla som människovänliga afsigter rörande det fattiga folkets bästa, och då blefve denna fråga fullt konstitutionellt behandlad. Det vore visserligen sant, att afgörandet komme att uppskjutas på ett år; men det vore bättre, än om man beginge ett grundlagsbrott, synes det mig.

På grund af hvad jag ofvan yttrat, får jag föreslå:

att *alla* de inkomster och *alla* de utgifter, som i den nådiga statsverkspropositionen förekomma och hvilka grunda sig på eller sammanhänga med de stora frågor, hvilka ej ännu blifvit af Kongl. Maj:t i särskilda propositioner Riksdagen meddelade, långt mindre af honom beslutade, såsom afskrifning af grundskatter och indelningsverkets börda, förändrade tullsatser, hufvudsakligen med anledning af franska och spanska handelstraktaternas upphörande, och slutligen läroverksfrågan måtte från statsregleringen afskiljas och först då behandlas, när Riksdagen derom fattat vederbörliga beslut;

att den vanliga statsregleringen, grundad på befintliga tillgångar, måtte, till tidens vinnande, företagas oberoende af de beslut Riksdagen, på grund af förväntade kongl. propositioner, kommer att fatta rörande grundskatte och indelningsbördans afskrifning, tull, läroverksfrågan, ändring i värnpligtslagen m. m. dyl., hvilka alla frågor och dermed sammanhängande militära m. fl. organisationer och aflöningar må behandlas af statsutskottet och komma att af Riksdagen beslutas senare och långt fram under dess sammanvaro;

att anslå till fortsättning af arbetena å norra stambanan endast 2 millioner kronor i stället för de 4 millioner, Kongl. Maj:t såsom *anslag* äskat, samt att dessa 2 millioner äfvensom de 4 millioner, Kongl. Maj:t äskat (att upplånas) till Luleå—Gellivare-banans försättande i fullständigt skick och till inköp af rullande materiel för densamma m. m., måtte med tillsammans 6 millioner kronor bestridas med upplånade medel.

Med anledning af den förste talarens yttrande rörande den norska och svenska unionsfrågan får jag utan att här ingå i diskussion af densamma till alla delar sluta mig till det uttalande, som herr Bergström i dag haft.

Jag får vördsamt anhålla, att detta mitt yttrande måtte få åtfölja den nådiga statsverkspropositionen till vederbörligt utskott.

Herr Wærn: Jag brukar icke uppträda vid remisser af Kongl. Maj:ts propositioner, men det egendomliga förhållandet att i den nu föreliggande kongl. propositionen föreslås på en gång skatteförhöjning och skattelindring — således en omflyttning af skatter — har uppkallat mig.

Motivet till de föreslagna åtgärderna är i förra fallet ökad tullskydd, i det senare försvarets stärkande. Men huru aflägsna från hvarandra motiven således än äro, är det dock, såsom finansplanen utvisar, ett faktum, att det är alldeles omöjligt att utan den föreslagna skatteökningen åstadkomma hvad Kongl. Maj:t begär för nedsättning af grundskatter, lindring i rustnings- och roteringsväsen m. m. Mellan båda finnes således ett medelbart samband. Nämnada skatteökning kommer att i ganska betydlig grad uttagas af de mindre väl burgna klasserna, ja, i icke oväsentlig mån af de verkligen fattige. Det är visserligen icke längre fråga om tull på lifsmedel, men väl på en hel

mängd andra artiklar, hvilka, såsom sulläder, skodon, gångkläder, hattar m. m. äro nödvändiga äfven för de fattige, ja till och med fingerborgar och strumpstickor skola fördyras, och således komma ju äfven de fattigastes penningar att användas till aflösning af de gamla grundskatterna, lindring i rustning och rotering o. s. v.

Ser man på beloppet, skulle skatteförhöjningen utgöra 5,000,000, hvaraf dock endast beräknats såsom statsinkomst 4,000,000. Deremot är skattenedsättningen upptagen till 1,146,000 kronor, mot hvilket skulle påläggas en fastighetsbevillning af 660,000 kronor. För 1893 skulle skattelindringen således inskränkas till 486,000 kronor eller något under $\frac{1}{2}$ million, och det låter ju icke så farligt, men mycket värre blir det för en kommande statsreglering, och jag anser mig skyldig att fästa uppmärksamheten derpå. Det förefaller mig, som om Kongl. Maj:ts förslag i dessa delar skulle för uppgörande af statsregleringen vid nästa års riksdag föranleda en mycket prekär, vansklig och svar finansiell ställning. Det förhåller sig nemligen så, att för år 1893 har funnits tillgängligt ett öfverskott från 1890 och föregående år af 7,318,998 kronor, af hvilka för statsregleringen beräknats 5,818,000 kronor och resten för år 1894 reserverats. Af finansministern har tillika upplysts, att öfverskottet för 1891, som blir tillgängligt för statsregleringen 1893, beräknades till 36,000 kronor. Om jag härtill lägger det belopp, omkring halfannan million, som reserverats från 1893, får jag i rundt tal 1,537,000 kronor. Jemför jag detta belopp med hvad som af besparingarna var användbart till 1893 års statsreglering eller 5,818,000 kronor, så blir det en brist på 4,281,000 kronor. Nu säger Kongl. Maj:t på flera ställen i sin proposition, att förslaget i afseende på grundskatternas afskrifning och vapenöfningarnas utsträckning är lika med förslagen från föregående år. Jag har icke sett sjelfva propositionen, men när jag finner det yttradt på flere ställen, måste jag antaga, att så är förhållandet.

Hvad blir da följden? Jo, den, mina herrar, att första året eller 1893 skulle en afskrifning ske å grundskatterna med 20 %, men under de påföljande 5 åren en afskrifning för hvarje år af 10 %, således för hvarje af dessa år ökad afskrifning å grundskatterna 539,000 kronor, lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna för 4:de hufvudtiteln 443,000 kronor, för 5:te hufvudtiteln 13,000 kronor, kostnad för utsträckning af vapenöfningarna för 4:de hufvudtiteln 798,000 kronor, för 5:te hufvudtiteln 112,600 eller tillsammans 910,600 kronor. Lägger jag nu ihop dessa sistnämnda summor med den för 1894 års statsreglering uppkomna bristen, 4,281,000 kronor, så kommer jag till ett belopp af 6,186,600 kronor. Härtill kommer ytterligare en mängd andra ökade kostnader för bevärigen, såsom ammunition, kläders slitning, nya byggnader m. m.

Jag kan således icke se annat, än att vi för 1894 års statsreglering skola hafva behof af ökade tillgångar till ett belopp af 6,500,000 kronor eller mera. Hvarifrån skall nu detta tagas? Jo, genom ytterligare skatteökningar, ty långt ifrån att ökas äro de öfriga statsinkomsterna i nedgående. Men om man nu ytterligare pålägger skatter, är det sannolikt, att folket inskränker sig allt mer och mer, och att statsinkomsterna således ytterligare minskas. Nu hafva vi visserligen

Statsverks-
propositionen.
(Forts.)

tvenne komitéer sysselsatta med förslag till skatteförhöjningar, af hvilka den ena sysslat med hvitbetssockertillverkningsafgiften, men jag hemställer till herrarne, huru vida denna komité skall kunna åstadkomma några synnerligt stora belopp, då man med mycket betydlig förhöjning af denna skatt knappast skulle handla lojalt mot de hvitbetssockerfabriker, man framkallat just genom premie af minskade skatter. I det hela är det en vansklig sak, och icke är det mycket att derpå vinna. Sedan hafva vi en komité, som skall afgifva förslag till en ny malt- eller ölskatt, och, mine herrar, derifrån skulle man kunna taga mycket, men man måste erkänna, att det är en skatt, som i vida högre man träffar arbetaren och den fattige än den rika eller bergade befolkningen.

Vi böra erinra oss, att vi 1888 höjde skatterna med omkring 13 millioner, att Kongl. Maj:t nu föreslår ökad beskattning till belopp af 5 millioner och att vi till nästa år hafva att emotse en skatteförhöjning på $6\frac{1}{2}$ millioner. Under 5 år skulle vi således pålägga svenska folket en ökad beskattning af 23 à 24 millioner, möjligen mera, och detta förefaller mig högst betänkligt. Jag tror icke, att det lärer till landets väl; jag tror icke heller, att industrien på det sättet befrämjas. Hvad är anledningen till dessa stora skatteförhöjningar, dessa ökade skattebördor på folket? Jo, det är tullskyddet, det känna vi alla till. Jag vill icke yttra mig derom i dag, ty den frågan föreligger icke. Jag vill endast yttra mig om, huru vida det under våra förhållanden kan vara lämpligt att afskrifva grundskatterna. Grundskatteafskrifningen har under många år haft sina anhängare och sina motståndare, och fråga har ofta uppstått, huru vida det är principiellt rätt och riktigt att taga bort dessa skatter. Man säger, att jorden är köpt eller ärfd med dessa skatter, och om man nu efterskänker dem, så gifver man således genom höjande af egendomarnes värde en ren present åt deras egare. Många hafva ansett detta origtigt. Sådan har dock icke min åsigt varit. Min på detta rum flere gånger angifna ståndpunkt i denna fråga har varit den, att om statsverket har öferskott, så att det utan afsaknad kan undvara denna statsinkomst, så kan den lika väl som andra skatter minskas eller upphävas, men att detta just med anledning af nämnda nära förbindelse med egendomsvärdet aldrig bör ske på andra skattskyldiges bekostnad.

Huru förhåller det sig med det nu föreliggande förslaget i detta afseende? Jo, så, att man vill medgifva en skattelindring för en viss klass af svenska folket, af hvilka många äro rika, andra förmögna, alla i regel bergade, och i dess ställe pålägga skatter, som träffa äfven de allra fattigaste, och af hvilka de väsentligaste hårdare betunga de fattiga än de bergade i samhället. Det är dock icke på deras bekostnad man har rätt att göra en present af grundskatterna och med millioner höja egendomarnes värde för det rika och välbergade folket.

Jag vill icke klandra någons politiska mening, och min öfvertygelse är, att de, som tillförene röstat för dessa förslag, gjort det i bästa välmening, men jag kan icke underlåta att säga, att för så vidt förslaget om grundskatternas afskrifning icke är någonting annat än en utväg, genom hvilken man åsyftar att vinna magtegende jordegares samtycke till förslag, som de förutsättas icke utan den fördel, förslaget

för dem medför, vilja bifalla, för så vidt är detta förslag enligt min *Statsverks-öfvertygelse* ett köpsläende på andra skattskyldiges, äfven de fattiges *propositionen*.
(Forts.)

Herr Reuterswärd: Som jag har för afsigt att i dag föreslå tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af ej mindre de i dag öfverlemnade nådiga propositionerna, som afse försvarsfrågan eller dermed sammanhänga, än äfven vissa delar af 4:de och 5:te hufvudtitlarne i statsverkspropositionen, hemställer jag, att kammaren behagade remittera Kongl. Maj:ts nu föredragna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof till statsutskottet, med förbehåll af rättighet för kammaren att besluta om öfverlemnande till detta särskilda utskott — i fall det blir tillsatt — jemväl af de punkter å 4:de hufvudtiteln, som betecknats med n:is 1—17, och å 5:te hufvudtiteln punkterna 6 och 8. Jag anhåller om proposition härå.

Efter härmed slutad öfverläggning blef den kongl. statsverkspropositionen jemte de nu afgifna yttrandena hänvisad till statsutskottet, dock under förbehåll att, för den händelse med anledning af derom väckt förslag ett särskildt utskott tillsattes för behandling af ej mindre Kongl. Maj:ts denna dag till kammaren aflemnade nådiga propositioner angående försvarsfrågan och dermed sammanhängande ämnen, än äfven vissa delar af 4:de och 5:te hufvudtitlarne i statsverkspropositionen, kammaren skulle ega rätt att besluta om öfverlemnande till detta särskilda utskotts handläggning af de punkter i statsverkspropositionen, som under 4:de hufvudtiteln betecknats med n:is 1—17 och under 5:te hufvudtiteln med n:is 6 och 8.

Herr statsrådet *Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o rörande upplåtelse af kronolägenheten Stenbrottet i Stockholms län i och för uppförande derstädes af ett nytt centralfängelse för qvinnor och ett nytt cellfängelse för nämnda län m. m.;

2:o med förslag till lag angående ändrad lydelse af 1 kap. 6 § giftermålsbalken;

3:o angående ändrad lydelse af 53 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866; samt

4:o angående utsträckning af nämndemäns rätt till ersättning för biträde vid ransakningar i brottmål.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 5, af herr *Cavalli*, om förhöjning i bevillningsafgiften af vissa handlande och handelsexpediter; samt

n:o 6, af herr *Björnstjerna*, med förslag till ändrade bestämmelser

i fråga om den troslära, hvori barn, födda uti äktenskap mellan vissa olika trosbekännare, skola uppfostras.

Dessa motioner blefvo, hvar för sig, på derom framställda yrkanden bordlagda.

Herr *Reuterswärd* erhöll på begäran ordet och yttrade:

Jag tager mig friheten föreslå, att, i likhet med hvad som egt rum under flere föregående riksdagar, då viktiga kongl. propositioner med afseende å förstärkandet af vårt försvar blifvit aflemnade, kammaren behagade besluta, att för behandling af Kongl. Maj:ts nu aflemnade nådiga propositioner i försvarsfrågan och hvad dermed eger sammanhang skall tillsättas ett särskildt utskott, bestående af tio ledamöter från hvardera kammaren; och, om detta mitt förslag antages, föreslår jag vidare, att i detta utskott måtte väljas sex suppleanter från denna kammare.

De frågor, som detta utskott skulle få att behandla, äro följande:

1:o) Kongl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885;

2:o) Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885;

3:o) Kongl. Maj:ts proposition angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m.;

4:o) Kongl. Maj:ts proposition om ändring i förordningen den 4 september 1883 angående bevilning af fast egendom samt af inkomst;

5:o) Kongl. Maj:ts proposition angående upphörande af de enligt förordningen den 16 maj 1884 angående bevilningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter utgående bevilningsafgifter af frälsegömdomar och lotshemman; samt

6:o) Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet; äfvensom

7:o) de punkter i statsverkspropositionen, som under fjerde hufvudtiteln betecknats med n:is 1—17 och under femte hufvudtiteln med n:is 6 och 8.

Jag anhåller vördsamt om proposition på detta mitt förslag.

Herr Reuterswärds ifrågavarande förslag bordlades på begäran.

Föredrogos, hvar för sig, de af herr statsrådet friherre Palmstierna vid detta sammanträde aflemnade, här ofvan under n:is 1—12 antecknade kongl. propositionerna, hvilka samtliga på derom framställda yrkanden bordlades.

Föredrogs och hänvisades till bevilningsutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, angående med Frankrike afslutad konvention om delvis förlängning af de den 30

december 1881 afslutade handels- och sjöfartstraktater mellan de för-
enade rikena Sverige och Norge samt Frankrike.

Föredrogos Kongl. Maj:ts nedannämnda under sammanträdet af-
lemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 58
i förordningen om kommunalstyrelse på landet; och

2:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägs-
anläggningar.

Efter derom gjorda framställningar blefvo dessa kongl. proposi-
tioner bordlagda.

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts denna dag
aflemnade nådiga skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en stats-
rådsledamot att under innevarande riksdag utöfva den befattning med
riksdagsärenden, som jemlikt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en
ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om denna nådiga skrif-
velsens innehåll genom utdrag af protokollet meddelas vederbörande ut-
skott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

Föredrogos, hvar för sig, de af herr statsrådet Östergren vid detta
sammanträde aflemnade kongl. propositionerna; och blefvo dessa på
derom gjorda yrkanden bordlagda.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg, så lydande:

Att herr *G. Olsén*, som lider af influensa, tills vidare måste hålla
sig hemma i sin bostad, intygas.
Stockholm den 24/1 1892.

C. O. Lindström,

leg. läkare.

Ledighet från riksdagsgörömlen under fjorton dagar beviljades
herr *Bruzelius* från den 29 och herr *Billing* från och med den 27 i
denna månad.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12.41 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.